



STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
TEISINIS ARGUMENTAVIMAS TEISMO PROCESU	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Donatas Murauskas Kitas (-i):	Vilniaus universitetas, Teisės fakultetas, Viešosios teisės katedra Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222, Vilnius 405 kab., tel. (8 5) 2366175, el. paštas: vtkatedra@tf.vu.lt

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis (individualių studijų)

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	3 (rudens) semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Teisės teorija, anglų kalba	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	133	32	101

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Siekama, kad studentai įsisavintų pagrindines teisinio argumentavimo teorijas ir metodus, suprastų argumentacijos reikšmę teisės taikyme, gebėtų formuluoti teises pozicijas rašytine ir žodine forma. Studentai susipažins su šiuolaikiniais teisinio samprotavimo modeliais, kritiškai vertins teismo procese pateikiamų argumentų pagrįstumą. Studijų dalyku bus suteiktos žinios apie teisinių tekstų struktūrą, stilistiką, taip pat ugdomi gebėjimai argumentuoti teises išvadas.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentas: - Gebės išskirti ir paaiškinti pagrindines teisinio argumentavimo teorijas ir metodus bei supras jų taikymo reikšmę teisės praktikoje. - Gebės aiškiai ir įtikinamai formuluoti teismo procese pateiktinas teises pozicijas tiek raštu, tiek žodžiu.	Probleminis dėstymas paskaitų metu, seminarai (grupės diskusijos, individualūs pristatymai, kitų darbų komentavimas), savarankiškas darbas (informacijos paieška, mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė).	Žodinės diskusijos užsiėmimų metu, praktinės užduotys raštu, teisinės pozicija raštu ir dalyvavimas teisminėse inscenizacijose seminarų metu.
- Gebės paaiškinti šiuolaikinius teisinio argumentavimo modelius	Probleminis dėstymas paskaitų metu, seminarai (grupės diskusijos, individualūs pristatymai, kitų darbų komentavimas), savarankiškas darbas (informacijos paieška, mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė).	Žodinės diskusijos užsiėmimų metu, praktinės užduotys raštu, teisinės pozicija raštu ir dalyvavimas teisminėse inscenizacijose seminarų metu.
- Remiantis šiuolaikiniais teisinio argumentavimo modeliais gebės kritiškai vertinti teisinių argumentų pagrįstumą, atskirti korektiškus teisinius argumentus nuo nepagrįstų, neatitinkančių mokslinių ir norminių standartų.	Probleminis dėstymas paskaitų metu, seminarai (grupės diskusijos, individualūs pristatymai, kitų darbų komentavimas), savarankiškas darbas (informacijos paieška, mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė).	Žodinės diskusijos užsiėmimų metu, praktinės užduotys raštu, teisinės pozicija raštu ir dalyvavimas teisminėse inscenizacijose seminarų metu.
- Įgys žinių apie teisinių tekstų struktūrą, stilistiką ir rašymo technikas, gebės jas pritaikyti praktikoje rengiant procesinius dokumentus.	Probleminis dėstymas paskaitų metu, seminarai (grupės diskusijos, individualūs pristatymai, kitų darbų komentavimas), savarankiškas darbas (informacijos paieška, mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė).	Žodinės diskusijos užsiėmimų metu, praktinės užduotys raštu, teisinės pozicija raštu ir dalyvavimas teisminėse inscenizacijose seminarų metu.

- Gebės atlikti teisinės problemos analizę, taikyti gautas išvadas praktinėse situacijose.	Seminarai (grupės diskusijos, individualūs pristatymai, kitų darbų komentavimas), savarankiškas darbas (informacijos paieška, mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė).	Žodinės diskusijos užsiėmimų metu, praktinės užduotys raštu, teisinės pozicija raštu ir dalyvavimas teisminėse inscenizacijose seminarų metu.
- Supras teismų praktikos svarbą tinkamam teisiniui procesinių dokumentų ir teismų sprendimų argumentavimui.	Probleminis dėstymas paskaitų metu, seminarai (grupės diskusijos, individualūs pristatymai, kitų darbų komentavimas), savarankiškas darbas (informacijos paieška, mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė).	Žodinės diskusijos užsiėmimų metu, praktinės užduotys raštu, teisinės pozicija raštu ir dalyvavimas teisminėse inscenizacijose seminarų metu.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Teisinio argumentavimo samprata. Argumentavimo apibrėžimas. Kuo ypatingas teisinis argumentavimas? Teisinis argumentavimas kaip vienas iš teisinio samprotavimo metodų. Praktinis argumentavimas (procedūrinė ir topikos-retorikos teorijos).	2						2	10	Mokslinės literatūros analizė.
2. Korektiškas teisinis argumentavimas. Kriterijai, leidžiantys konstatuoti teisinio argumentavimo korektiškumą, tinkamumą. Pavyzdiniai argumentavimo būdai. Teisinis silogizmas kaip atskaitos taškas teisinio argumento plėtojimui. Neformalių logikos klaidų (logical fallacies) aptarimas.	2		2				4	10	Mokslinės literatūros analizė.
3. Iš teisės kylantys reikalavimai teisiniui argumentavimui. Konstituciniai, viršnacionaliniai reikalavimai argumentuoti teismų sprendimus. Teisės aktai ir rekomendacijos teisiniui argumentavimui.	2						2	10	Mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė, užduoties raštu atlikimas.
4. Teisinis argumentavimas praktikoje. Skirtingų teismų teisinio argumentavimo stilių apžvalga. Lietuvos teismų teisinis stilius, vystymosi dinamika. Anglosaksiškas, kontinentinis teisinis argumentavimas. Strateginis argumentavimo struktūravimas.	2						2	10	Mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė, užduoties raštu ir žodžiu atlikimas.
5. Teismų sprendimų struktūros ir argumentavimo apžvalga. Skirtingų Lietuvos teismų sprendimų pristatymas, pavyzdžiai. Rašymo stilius ir įtikinamumas – tarp objektyvaus ir įtikinamo (predictive vs. persuasive writing).	2		2				4	12	Mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė, užduoties raštu atlikimas.
6. Teisinio rašymo stilius. Sakinio struktūra, pastraipos struktūra. Vartojamos sąvokos. Auditorijos svarba. Praktiniai pavyzdžiai.	2		2				4	10	Mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė, užduoties raštu atlikimas.
7. Teisiniai argumentai teismų praktikoje. Specifinių argumentų pristatymas ir formulavimas. Konkretūs teisinių argumentų pavyzdžiai. Rašymo ir kalbėjimo integravimas.	2		4				6	16	Mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė, užduoties raštu ir žodžiu atlikimas.
8. Teisinis argumentavimas ir skaitmeninės technologijos. Kalbos modelių (dirbtinio intelekto) taikymas, formuojant argumentus. Pavyzdžiai, praktinės veiklos. Post-tiesos, socialinės medijos ir kitų skaitmeninių technologijų keliamų iššūkių	2		2				4	12	Mokslinės literatūros analizė ir teismų praktikos analizė, užduoties raštu ir žodžiu atlikimas.

teisiniam argumentavimui aptarimas.									
9. Teisinių pozicijų pristatymas			4				4	11	Teisinės pozicijos parengimas ir pasiruošimas pristatymui
Iš viso	16		16				32	101	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Aktyvumas užsiėmimų metu	40	Semestro metu	Iki 4 balų už aktyvų dalyvavimą ne mažiau kaip dviejuose trečdaliuose užsiėmimų (vertinamas pasisakymų konstruktyvumas ir įtaigumas, rezultatyvus dalyvavimas diskusijose, teisminėse inscenizacijose, kritinių pastabų teikimas, visapusiškas situacijų vertinimas, problemų formulavimas ir galimų jų sprendimų siūlymas, įvairiais šaltiniais pagrįstas argumentavimas, informacijos paieška ir jos apibendrinimas). Dalyvavimas seminaruose yra privalomas. Studentui leidžiama laikyti egzaminą dalyvavus ne mažiau kaip 80 proc. seminarų. Už didesnę praleistų seminarų dalį privaloma atsiskaityti seminarų dėstytojų nustatyta tvarka. Atsiskaitymo forma priklauso nuo praleistų seminarų temos. Atsiskaitymas raštu. Atsiskaitymas turi būti pabaigtas ne vėliau nei likus 5 dienoms iki galutinio rašto darbo pristatymo dienos.
Praktinė užduotis raštu	20	Semestro metu	Iki 2 balo už užduotį raštu, kuri susideda iš dėstytojo nurodytų praktinių situacijų sprendimo, pateikiant argumentuotą teisinę poziciją dėstytojo nurodytu klausimu. Užduoties atlikimas nėra privalomas. Vertinamas argumentų pateikimo aiškumas ir nuoseklumas, gebėjimas integruoti mokslines, praktines žinias ir teisinį reglamentavimą.
Rašto darbas (teisinė pozicija) ir jos pristatymas	40	Semestro pabaigoje	Semestro pabaigoje studentai formuluoja teisinius argumentus pagal dėstytojo pateiktas faktines situacijas. Kiekvienam studentui nustatomas tam tikras vaidmuo ir jis turi per iš anksto nustatytą laiką pateikti teisinę poziciją raštu. Teisinė pozicija turi atitikti Teisės fakultete galiojančius rašto darbų rengimo reikalavimus. Kiekviena iš teisinių pozicijų yra pristatoma ir žodžiu užsiėmimo metu. Teisinė pozicija vertinama dešimties balų sistemoje: iki 8 balų už turinį ir formą (analizės išsamumas, atitiktis teisinio argumentavimo standartams, nuoseklumas, tinkama struktūra, stilius, pagrįsti apibendrinimai); iki 2 balų už teisinės pozicijos pristatymą (įtaigumas, koncentruotas kalbėjimas, sklandumas, gebėjimas argumentuoti atsakyti į užduotus klausimus). Teisinės pozicijos pristatymas vyksta simuliuojamos teisminės inscenizacijos principu, sudarant galimybę kiekvienam iš studentų pakomentuoti pristatančio studento teisinę poziciją.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
ALEX, R.	2009	Teisinio argumentavimo teorija: mokymas apie racionalų diskursą, arba Teisinio pagrindimo teorija		Vilnius: Teisinės informacijos centras
MIKĖLIENĖ, D.; MIKĖLĖNAS, V.	1999	Teismo procesas: teisės aiškinimo ir taikymo aspektai		Justitia
SCALIA, A.; GARNER, B. A.	2008	Making your case. The art of Persuading judges		Thomson / West
NEUMANN, Jr., R. K. et al.	2021	Legal Reasoning and Legal Writing	9th	Wolter Kluwer
STELMACH, J., BROZEK, B.	2006	Methods of Legal Reasoning		Dordrecht: Springer
KOŽENIAUSKIENĖ, R.	2005	Juridinė retorika		Vilnius: Teisinės informacijos centras
Papildoma literatūra				
BALTRIMAS, J.; LANKAUSMAS, M.	2014	Argumentavimas remiantis teisės principais: atkuriamasis ir plėtojamas būdai		http://teise.org/wp-content/uploads/2016/07/Baltrimas_Lankauskas_studija.pdf
CSERNE, P.	2009	Policy Arguments before Courts: Identifying and Evaluating	Vol. 3, No. 9	Humanitas Journal of European Studies

		Consequence-Based Judicial Reasoning		
MACKUVIENĖ, E.	2011	Teisinio argumentavimo korektiškumo prielaidos: disertacija		Vilniaus universitetas
VALČIUKAS, J.; BENETYTĖ, A.	2023	Teismo pareigos argumentuoti savo sprendimus turinio pokyčiai ir visuomenė // In Visuomenės pokyčiai ir teisė: Liber Amicorum Vytautui Šlapkauskui / red. E. Bilevičiūtė et al.		Vilnius: Mykolo Romerio universitetas
MURAUSKAS, D.	2015	Instrumentalizmas teismų sprendimuose: argumentavimas įvertinus socialinius padarinius: disertacija		Vilniaus universitetas
MURAUSKAS, D.	2020	Dirbtinis intelektas priimant teismo sprendimą – algoritmų klasifikavimas remiantis teisinio kvalifikavimo stadijomis	t. 115	VU žurnalas Teisė
GUMBIS, J.	2018	Teisinis argumentavimas: realistinis požiūris		http://web.vu.lt/tf/j.gumbis/teisinis-argumentavimas/
LATVELĖ, R	2010	Teisėjo vaidmuo aiškinant teisę Daktaro disertacija		Vilniaus universitetas